

การพัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาไทย แบบกระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะ การคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3

Developing of Innovation in Teaching Thai
Language for Cognitive Acceleration of Analytical
Thinking Skill in Mathayomsueksa 3 Students.

ซูไรดา เจะนิ^{1*} พรพันธ์ เขมคุณาศัย²
มานิช ดินลานสกุล² และสุธาสินี บุญญาพิทักษ์³
Suraida Jehnik¹, Pornphan Khemakhunasai²
Manoch Dinlansagoon² and Suthasinee Boonyaphithak^{3*}

¹นิสิตปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000

²ผศ.ดร.และ อ.ดร., สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
สงขลา 90000

³อาจารย์ ดร.สาขาวิชาการประเมินและวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000

* Corresponding author: e-mail: suraida2009@hotmail.com, kunda24@hotmail.com.

Tel. 08-2822-4516

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพนวัตกรรม การสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และเพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของ นักเรียนก่อนกับหลังเรียนด้วยนวัตกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 โรงเรียนศาสนูปถัมภ์ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี ได้มาจากรี สุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ใช้หน่วยการสุ่มคือห้องเรียน จำนวน 1 ห้อง มีนักเรียน จำนวน 43 คน ผลการวิจัยพบว่า นวัตกรรม

การสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานเท่ากับ 82.21/81.01 และนักเรียน มีทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนด้วยนวัตกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

คำสำคัญ : นวัตกรรมการสอนภาษาไทย กระตุ้นคิด ทักษะการคิดวิเคราะห์

Abstract

The objectives of this research were to construct and identify the efficiency of innovation in teaching Thai language for cognitive acceleration of analytical thinking skill in Mathayomsueksa 3 students based on the standard criteria of 80/80 and to compare the analytical thinking skill of the students before and after the use of the innovation in teaching Thai language for cognitive acceleration of analytical thinking skill. The sample for the study, drawn according to the cluster random sampling, consisted of 43 Mathayomsueksa 3 students. The findings of the study reveal that the innovation in teaching Thai language for cognitive acceleration achieves the level of 82.21/81.01, exceeding the set standard criteria. After the students have been taught with the innovation in teaching Thai language for cognitive acceleration show a higher efficiency than before they are taught with the package at the level of .01 significant difference.

Keywords : Innovation in teaching Thai language, Cognitive Acceleration, analytical thinking skill

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาไทยที่ผ่านมา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ด้านการคิดในวิชาภาษาไทยของนักเรียน เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดแล้วอยู่ในระดับที่ควรปรับปรุง ดังผลการศึกษาที่พบในเอกสารการศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ : สู่ความก้าวหน้าและความมั่นคงของชาติในศตวรรษหน้า (กรมวิชาการ. 2542 : 142) ที่กล่าวว่า ความสามารถของเด็กไทยในวิชาพื้นฐานสำคัญมีแนวโน้มต่ำลง และสิ่งที่ต้องการแก้ไขโดยด่วนคือพื้นฐานในการเรียนรู้โลกอนาคต กระบวนการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาของผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง เน้นการให้ความรู้ การให้นักเรียนท่องจำเป็นสำคัญ ไม่ได้สอนให้นักเรียนเกิดทักษะการคิด การแก้ปัญหา ดังนั้นตลอดระยะเวลาที่นักเรียนศึกษาอยู่ในระบบโรงเรียน จึงส่งผลให้นักเรียนมีศักยภาพในด้านการคิดที่ต่ำกว่าเกณฑ์กำหนด เช่นเดียวกับ อมริช นาคทรพ (สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2555, จาก <http://www.campus.sanook.com>) ที่ปรึกษาด้านวิชาการ สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน ที่กล่าวว่า การที่ค่าเฉลี่ยผลสอบโอเน็ตของเด็กไทยออกมาต่ำ สามารถสะท้อนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ระดับหนึ่ง แต่ยังไม่ใช่ว่าตัวชี้วัดที่ดี เนื่องจากข้อสอบของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) เป็นข้อสอบที่จัดทำขึ้นตามวัตถุประสงค์ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่มุ่งเน้นให้เด็กไทยคิดวิเคราะห์ ไปจนถึงการคิดวิเคราะห์ขั้นสูงซับซ้อนอย่างมีเหตุผลและนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ แต่ไม่ได้มีการเตรียมครูผู้สอนเพื่อฝึกให้ผู้เรียนมีความพร้อมด้านการคิดวิเคราะห์ การเรียนยังคงเน้นการท่องจำเป็นส่วนใหญ่ ขณะที่การสอบเน้นการคิดวิเคราะห์ซึ่งสวนทางกัน

สภาพปัญหาของการคิดข้างต้น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552 : 37 - 55) ได้กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะการคิดควบคู่กับการเรียนรู้ทักษะการใช้ภาษาด้านการอ่าน คือ สาระที่ 1 มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา สร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต มีนิสัยรักการอ่าน และกำหนดตัวชี้วัด

สาระการเรียนรู้แกนกลางในรายวิชาภาษาไทยทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ผู้เรียนต้องมีทักษะการอ่านวิเคราะห์วิจารณ์ ประเมินค่าเรื่องที่อ่านได้โดยฝึกการอ่านในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาซับซ้อนยิ่งขึ้น เน้นการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ ดังนั้นการเรียนรู้ภาษาไทยจึงควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คิดตัดสินใจ แก้ปัญหา และวินิจฉัยอย่างมีเหตุผล

กล่าวได้ว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นทักษะความรู้ที่ครูผู้สอนต้องเร่งส่งเสริมให้เกิดกับผู้เรียนควบคู่กับทักษะการอ่าน ผู้วิจัยจึงพัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ขึ้นมา เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดและฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ทำให้นักเรียนรู้จักแสดงออก กล้าคิดกล้าพูด กล้าวิเคราะห์วิจารณ์ โดยผู้วิจัยนำแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการคิด การคิดวิเคราะห์และเทคนิคการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดมาปรับประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานวัตกรรม เช่น เทคนิคการตั้งคำถามตามระดับจุดมุ่งหมายทางด้านพุทธิพิสัยของบลูม รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ เทคนิคคิดเดี่ยว คิดคู่ คิดเป็นกลุ่ม หรือ Think – pare – ฟังความคิด เป็นต้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเหล่านี้มาปรับประยุกต์ในขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นด้วยการจัดประสบการณ์และใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์จากตัวแบบหรือตัวอย่างในขั้นที่ 1 เมื่อผู้เรียนมีประสบการณ์ในการคิดวิเคราะห์แล้ว จึงเข้าสู่ขั้นที่ 2 คือ ขั้นร่วมกันอ่านร่วมกันคิด ใช้ประสบการณ์ ซึ่งเป็นขั้นที่ผู้เรียนต้องเข้ากลุ่มแบบคิดเดี่ยว คิดคู่ คิดเป็นกลุ่ม เพื่อวิเคราะห์สิ่งที่อ่าน ตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์ทั้ง 5 ขั้น ได้แก่ กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ กำหนดหลักการหรือกฎเกณฑ์ กำหนดปัญหาหรือวัตถุประสงค์ พิจารณาแยกแยะใช้ประสบการณ์ และสรุปคำตอบเป็นผังความคิด และขั้นที่ 3 คือ ผังความคิดสะท้อนข้อสรุป เป็นขั้นที่ผู้เรียนพบคำตอบหรือข้อสรุปที่ต้องการ พร้อมกับนำเสนอ ร่วมกันอภิปรายข้อสรุปหรือคำตอบที่ได้รับร่วมกับ

เพื่อนในชั้นเรียนและครูผู้สอนเพื่อหาข้อสรุปหรือคำตอบของห้อง แนวคิดและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ของนวัตกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิดเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ข้างต้น จึงน่าจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ กล่าวคือสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะความรู้ ความสามารถ เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบสามารถเชื่อมโยงความเป็นเหตุเป็นผล ประกอบกับในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนและนักเรียนสามารถเลือกวรรณกรรมหรือประเด็นที่ต้องการให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์อย่างหลากหลาย ตามความสนใจของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจ และเกิดความตั้งใจในการศึกษาเล่าเรียนมากยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนา นวัตกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์แก่ผู้เรียน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของการจัดการศึกษาที่ต้องการส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ถือเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตปทุมวัน อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี จำนวน 10 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งสิ้น จำนวน 450 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตปทุมวัน อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี ได้มาโดยวิธีสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ใช้หน่วยการสุ่มคือห้องเรียน ได้มา 1 ห้อง มีนักเรียนจำนวน 43 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ นวัตกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดทำเป็นคู่มือการใช้นวัตกรรมแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 แผน

แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ จำนวน 30 ข้อ

แบบประเมินนวัตกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์

3. วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยเริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน แล้วเลือกปัญหาที่สามารถแก้ปัญหาได้มาออกแบบนวัตกรรม โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการแก้ปัญหาให้ชัดเจน แล้วศึกษาทฤษฎี แนวคิดที่สามารถนำมาปรับใช้ในการแก้ปัญหาดังกล่าว พัฒนาเป็นนวัตกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังจากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม สอดคล้องของนวัตกรรมที่สร้างขึ้น

3.2 ขั้นตอนการนำไปใช้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองใช้นวัตกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตปทุมวัน ตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

3.2.1. ผู้วิจัยชี้แจงจุดประสงค์ของการทดลอง และชี้แจงกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ใช้นวัตกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ

3.2.2. ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre - test) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศาสนูปถัมภ์ ปีการศึกษา 2555 จำนวน 43 คน โดยใช้แบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง แล้วตรวจให้คะแนน เก็บเป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียน

3.2.3 ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในวัตรกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ทั้ง 3 แผน คาบละ 45 นาที รวม 20 คาบ เป็นเวลา 15 ชั่วโมง ในระหว่างการจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมตามกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ ผู้วิจัยนำผลการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป เพื่อวัดทักษะการคิดวิเคราะห์

3.2.4 เมื่อดำเนินการทดลองจนสิ้นสุดแล้ว ให้นักเรียนทดสอบหลังเรียน (Post - test) โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ จำนวน 30 ข้อ เวลา 1 ชั่วโมง ที่เป็นฉบับเดียวกับการทดสอบก่อนเรียน แล้วนำมาตรวจให้คะแนน เก็บเป็นคะแนนทดสอบหลังเรียน เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

3.2.5 ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการหาแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ และรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติต่อไป

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

นวัตกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.21/81.01 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในการพัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อระบุประเด็นที่ต้องการพัฒนา ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิเคราะห์ กำหนดองค์ประกอบของนวัตกรรม นำองค์ประกอบมาสร้างความสัมพันธ์ กำหนดรายละเอียดแต่ละองค์ประกอบ จัดทำเป็นคู่มือการใช้ในวัตรกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิดให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของวาลักษณ์จิตประพันธ์ (2551 : 77 - 80) ที่ได้พัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาไทยแบบรู้ถึงน้ำ โดยมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาไทยที่ส่งเสริมพัฒนาการคิดผลการวิจัยพบว่า นวัตกรรมการสอนภาษาไทยแบบรู้ถึงน้ำสามารถพัฒนาพฤติกรรมความคิดเชิงสร้างสรรค์ความรู้และการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และผู้เรียนมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะนวัตกรรมที่สร้างขึ้นได้ผ่านขั้นตอนการพัฒนาอย่างมีระบบ ตั้งแต่การศึกษาปัญหา กำหนดวัตถุประสงค์ ศึกษาทฤษฎีและหลักการ กำหนดขั้นตอน

การใช้วัตรกรรมและการประเมินผลวัตรกรรม อีกทั้งวัตรกรรมดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านวิธีการสอน การคิด ผู้สอนภาษาไทยและข้อเสนอแนะจากกรรมการและผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ตลอดจนวัตรกรรมที่สร้างขึ้นเป็นวิธีการสอนเพื่อพัฒนาการคิด เพราะครูผู้สอนจำนวนมากมีปัญหาในการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก่ผู้เรียน จึงมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนหาวิธีการเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ด้วยเหตุผลที่กล่าวจึงทำให้นักเรียนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ สามารถสนองจุดมุ่งหมายเฉพาะของวัตรกรรมที่มุ่งเสริมสร้างความสามารถหรือทักษะการคิดวิเคราะห์แก่ผู้เรียน

ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนโดยใช้วัตรกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โดยก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 19.81 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.45 และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 24.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.01 มีค่าการทดสอบที่ $t - test$ เท่ากับ 15.34 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวัตรกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และมีกระบวนการคิดวิเคราะห์ที่สามารถฝึกให้ผู้เรียนพัฒนาการคิดวิเคราะห์ได้อย่างเป็นระบบ สามารถดำเนินการคิดวิเคราะห์โดยใช้ทั้งกระบวนการกลุ่ม และรายบุคคล โดยมีครูผู้สอนให้ความช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดแรงจูงใจ ส่งผลให้การพัฒนาความสามารถหรือทักษะการคิดวิเคราะห์เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเป็นวัตรกรรมที่ปรับประยุกต์ใช้แนวคิด ทฤษฎี และรูปแบบการสอนที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์แก่ผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นเทคนิคการใช้คำถามตามระดับความมุ่งหมายของบลูม กระบวนการคิดวิเคราะห์ทั้ง 5 ขั้นตอน การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคคิดเดี่ยว คิดคู่ คิดเป็นกลุ่ม และการใช้แผนผังความคิด เป็นต้น แนวคิด ทฤษฎีดังนี้สามารถพัฒนาทักษะความรู้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้วิจัยจะได้อภิปรายผลในรายละเอียดดังนี้

1. วัตรกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นวัตรกรรมที่นำเทคนิคการใช้คำถามตามระดับความมุ่งหมายของบลูม มาปรับใช้เพื่อพัฒนาทักษะความรู้ ทักษะความสามารถด้านการคิดแก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังงานวิจัยของวันทา สุขโสม (2551 : 93 - 99) ที่ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการอ่านจับใจความ โดยการใช้คำถามตามแนวคิดของบลูม (Bloom) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการอ่านจับใจความ โดยการใช้คำถามตามแนวคิดของบลูม (Bloom) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เพราะการตั้งคำถามตามแนวคิดของบลูม (Bloom) เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดในระดับที่สูงขึ้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องเข้าใจลักษณะของความรู้แต่ละระดับ และพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรู้นั้น

เช่นเดียวกับ งานวิจัยของสุพลา ทองแป้น (2552 : 100 - 106) ที่ศึกษา ผลของการใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม ที่มีต่อความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม มีความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการใช้คำถามและตั้งคำถามทุกขั้นตอน โดยตั้งคำถามให้ตรงประเด็น มุ่งพัฒนากระบวนการคิด ป้อนคำถามที่เน้นคำตอบ ที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และใช้เทคนิคหรือกลวิธีการถามปูทาง ถามรุกให้ได้คำตอบที่ดีกว่า กว้างกว่า มีเหตุผลกว่าคำตอบพื้นๆ การตั้งคำถามผู้วิจัยใช้เทคนิคการตั้งคำถามตามแนวคิดของบลูม ทั้ง 6 ประเภท ที่ถามจากระดับง่ายไปสู่ระดับยาก เพื่อนำให้นักเรียนคิดอย่างเป็นระบบ ได้แก่ ถามความจำ/ความรู้ ถามความเข้าใจ ถามการนำไปใช้ ถามการวิเคราะห์ ถามการสังเคราะห์ และถามการประเมินค่า ซึ่งสามารถทำให้นักเรียนเข้าใจและสามารถนำความรู้ที่ได้รับนำไปปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ดียิ่งขึ้น

2. นวัตกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ เป็นนวัตกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้นวัตกรรมการสอนภาษาไทยแบบ กระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ที่นำกระบวนการคิดวิเคราะห์ทั้ง 5 ขั้น ของสุวิทย์ มูลคา (2547 : 19) เป็นกระบวนการสำคัญ โดยสร้างความท้าทายให้ผู้เรียนได้เผชิญกับสถานการณ์ ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใคร่รู้ และร่วมกันระดมความคิด โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์หามิวิเคราะห์เหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่พบ ตั้งประเด็นคำถามและร่วมกันกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ พิจารณาแยกแยะโดยใช้เทคนิคการตั้งคำถาม และสรุปผลการวิเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรัตน์ จรัสแผ้ว (2549 : บทคัดย่อ) ที่ได้พัฒนาชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า หลังใช้ชุดกิจกรรมฝึกการคิด วิเคราะห์ นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้เรียนได้รับการพัฒนาการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบจากกระบวนการเรียนการสอน ที่เร้าความสนใจผู้เรียน ได้เรียนรู้จากการเผชิญสถานการณ์ แล้วร่วมกันวิเคราะห์ตามกระบวนการคิดวิเคราะห์ จนไปสู่การสรุปผลการวิเคราะห์ กระบวนการดังกล่าว จึงเป็นการพัฒนากระบวนการคิดอย่างต่อเนื่องให้แก่ผู้เรียน ดังนั้นการที่ผู้เรียนได้รับการพัฒนากระบวนการทางปัญญาอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ ตามชุดกิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์ที่พัฒนาขึ้น ถือเป็นเรื่องสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนมีทักษะความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ มีส่วนร่วมจากการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคคิดเดี่ยว คิดคู่ คิดเป็นกลุ่ม ในการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ร่วมกัน เป็นกลุ่ม สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ เป็นการเพิ่มพูนทักษะความสามารถให้แก่ผู้เรียนได้ ดังที่ ทิศนา ขัมมณี (2552 : 26 - 27) กล่าวถึงความสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์ว่าจะช่วยให้ผู้เรียนขยายขอบเขตความรู้ ความเข้าใจ ได้มุมมองที่แตกต่างไปจากที่ตนคิด เกิดความคิดกว้างขึ้น ลึกซึ้งขึ้น สิ่งสำคัญคือผู้เรียนได้ตรวจสอบและปรับเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจ ถือเป็นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางสติปัญญา ถือเป็นการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชณี ภูพิชรกุล (2551 : 87 - 89) ที่ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างวิธีสอนแบบนิรนัยร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเพื่อนคู่คิดและวิธีสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังใช้วิธีสอนแบบนิรนัยร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเพื่อนคู่คิดสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวได้ว่านวัตกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ การมีส่วนร่วม และสามารถใช้กระบวนการกลุ่มพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนที่ได้รับการเรียนการสอนด้วยนวัตกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ มีทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. การใช้แผนผังความคิด ในกระบวนการเรียนรู้ของนวัตกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ เป็นการบูรณาการความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน เขียนบันทึกเป็นความคิดรวบยอด ทำให้ผู้เรียนเข้าใจความคิดของตน มีความสามารถในการจดจำ เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิกุล สิทธิอมร (2549 : 95 - 97) ได้ศึกษาการพัฒนาการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้แผนผังความคิด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเหล่าใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนเรื่องการพัฒนาการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้แผนผังความคิด สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจาก แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นได้ผ่านขั้นตอนในการสร้างและพัฒนาอย่างเป็นระบบ และการใช้แผนผังความคิดในการพัฒนาการอ่านเชิงวิเคราะห์ ถือเป็นวิธีสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ขึ้นเองเป็นการเพิ่มพูนสติปัญญา ช่วยในการจดจำ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆได้ เช่นเดียวกับ งานวิจัยของ อุ่นเรือน หนูจันทร์ (2551 : 104 - 113) ศึกษาทักษะการคิดวิเคราะห์และความสามารถในการสรุปความคิดรวบยอดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบอุปนัยร่วมกับเทคนิคผังความคิด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนแบบอุปนัยร่วมกับเทคนิคผังความคิด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีทักษะการคิดวิเคราะห์หลังสอนสูงกว่าก่อนสอน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอน

แบบอุปนัยร่วมกับเทคนิคผังความคิด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความสามารถในการสรุปความคิดรวบยอดหลังสอนสูงกว่าก่อนสอน ทั้งนี้เนื่องจากการเขียนผังความคิดเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ฝึกให้นักเรียนได้นำข้อสรุปหรือหลักการจากการเรียนรู้ตามขั้นตอนการสอนแบบอุปนัยร่วมกับเทคนิคผังความคิดมาเขียนเป็นผังความคิดได้ถูกต้อง เป็นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง และใช้ผังความคิดเป็นเครื่องมือในการบันทึกความคิดรวบยอดได้

กล่าวได้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่ใช้วัตรกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนานวัตรกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สอดคล้องกับสมมติฐาน โดยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. นวัตรกรรมสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.21/81.01 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนโดยใช้นวัตรกรรมสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำขอบคุณ

งานวิจัยนี้ได้รับเงินอุดหนุนการทำวิทยานิพนธ์แบบบางส่วนจากงบประมาณแผ่นดิน ปี พ.ศ. 2555 ขอขอบคุณโรงเรียนศาสนูปถัมภ์ อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี ที่ให้ความสะดวกในการใช้เครื่องมือสำหรับการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2542). **ศักยภาพของเด็กไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ชนิษฐา โมกขาว. (2537). **ความสัมพันธ์ระหว่างแบบการคิดกับระดับพฤติกรรมทางด้านพุทธิพิสัยตามแนวคิดของบลูมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร.
- ทิตนา แคมมณี. (2552). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
มหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิกุล สิทธิอมร. (2549). **การพัฒนาการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้แผนผังความคิด**
กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเหล่าใหญ่
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 3. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รัชณี ภูพชรกุล. (2551). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์
ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างวิธีสอนแบบนิรนัยร่วมกับการ
เรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเพื่อนคู่คิดและวิธีสอนปกติ**.
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. สงขลา :
มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วลัยลักษณ์ จิตประพันธ์. (2551). **การพัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาไทยแบบรุ่งกีนน้ำ**.
วิทยานิพนธ์ การศึกษา มหาบัณฑิต. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วันทา สุขโสม. (2551). **การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการอ่านจับใจความ โดยการใช้
คำถามตามแนวคิดของบลูม (Bloom) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
หลักสูตรและการสอน. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. (2552).
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สุพลา ทองแป้น. (2552). **ผลของการใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค
การใช้คำถาม ที่มีต่อความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**.
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. สงขลา :
มหาวิทยาลัยทักษิณ.

เอกสารอ้างอิง

- สุรัตน์ จรัสแผ้ว. (2549). การพัฒนาชุดกิจกรรมการฝึกคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อมรวิชัย นาครทรรพ. (2555). ซี้คะแนนโอเน็ตตกต่ำ เพราะข้อสอบกับการเรียนการสอน
สวนทางกัน. สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2555,
จาก <http://www.campus.sanook.com/948539>.
- อุ้นเรือน หนูจันทร์. (2551). ศึกษาทักษะการคิดวิเคราะห์และความสามารถในการสรุป
ความคิดรวบยอดของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอน
แบบอุปนัยร่วมกับเทคนิคผังความคิดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.
วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.